

Міністерство освіти і науки України
Хмельницький національний університет
Факультет економіки і управління
Кафедра фінансів, банківської справи та страхування

*Збірник наукових праць
здобувачів вищої освіти
і молодих учених*

2021 рік

Міністерство освіти і науки України
Хмельницький національний університет
Факультет економіки і управління
Кафедра фінансів, банківської справи та страхування

**Фінансові аспекти
розвитку економіки України:
теорія, методологія, практика**

**Збірник наукових праць здобувачів вищої освіти
і молодих учених**

Хмельницький 2021

В Україні діяльність малих підприємств супроводжується низкою проблем. Це зумовлюється певними факторами, серед яких: нестабільна політична та економічна ситуація в країні; недосконалість чинного законодавства у сфері підприємництва та бухгалтерського обліку; складнощі, що виникають за період від реєстрації до початку діяльності суб'єкта господарювання; обмеженість фінансів і внутрішнього попиту; важкодоступність кредитних коштів у зв'язку з їх високою вартістю; криза збуту на ринку товарів; низька купівельна спроможність населення; слабка інфраструктура та невисока конкурентоспроможність у порівнянні із середніми та великими підприємствами. Проте вирішення перелічених проблем та усунення недоліків сприятиме розвитку та підвищенню ефективності діяльності суб'єктів малого бізнесу. Зараз в Україні запроваджено Національну програму сприяння розвитку малого підприємництва, одним із напрямів якої є надання податкових пільг в рамках впровадження спрощеної системи оподаткування. Державою та місцевими органами має застосовуватися комплексний підхід, що передбачатиме заохоченні інвестицій, надання гарантій, удосконалення кредитування, спрощення реєстрації для суб'єктів малого бізнесу. Надання соціальних гарантій, демократизація ринкових відносин та пом'якшення напруги в суспільстві також вплине поживлення розвитку малого підприємництва. Якщо порівнювати розвиток малого бізнесу в Європейському Союзі та Україні, то в ЄС було розгорнуто програму дій стосовно усунення адміністративних перешкод для малих підприємств. Застосування інноваційних бізнес-ідей, врівноваження інтересів держави та бізнесу, забезпечення оптимальних умов підприємницької діяльності, зміцнення внутрішнього ринку та уніфікація законодавства є основними пріоритетами задля перспективного зростання економічної ефективності та розвитку малого бізнесу в Європейському Союзі [3].

Висновки. Отже, подолання перерахованих проблем шляхом збільшення державної підтримки, надання відповідних пільг та гарантій, поліпшення законодавчої та податкової бази, уніфікації законодавства з країнами-членами Європейського Союзу, покращення необхідної інфраструктури, створення нових структур на рівні галузі стане поштовхом для всебічного розвитку сектору малого підприємництва, що в підсумку знайде свій вияв у збільшенні ефективності національної економіки.

Література

1. Бердар М. М. Фінанси підприємств : навч. посіб. Київ : ЦУЛ, 2010. 352 с.
2. Кількість підприємств за видами економічної діяльності з розподілом на великі, середні, малі та мікропідприємства (2010–2020). / Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 27.10.2021).
3. Воронич К. М. Міжнародний досвід організації малого бізнесу та можливість його впровадження в Україні. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2011. Вип. 21. С. 184–189.

Петрушеску Ю. В., Мустеца І. В.
Чернівецький торговельно-економічний інститут
Київського національного торговельно-економічного університету,
м. Чернівці

ПРОБЛЕМИ ОБЛІКУ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНOSTI НА ПІДПРИЄМСТВАХ ОПТОВОЇ ТОРГІВЛІ

Актуальність дослідження. Розвиток торгівлі значною мірою відображає здатність суспільства вирішувати найважливіші соціально-економічні проблеми, які в умовах ринкових відносин перетворюються в складну динамічну систему, яка вимушена функціонувати в межах надзвичайно великомасштабної, соціально-економічної системи ринкового середовища. Весь спектр складних позитивних і негативних процесів, суперечливих тенденцій, що відбуваються в економічному і соціальному житті як країни, так і регіонів, знаходить висвітлення в оптовій торгівлі, яка сьогодні потерпає від впливу світової пандемії.

Україна знаходиться в стані економічної кризи, саме тому об'єктивно в таких умовах найбільш вигідними є галузі, в яких період обороту капіталу мінімальний. Торгівля відноситься саме до таких галузей і в ситуації, що склалася, завдяки високому рівню рентабельності є дуже привабливою.

У 2019 р. в Україні оптовий товарооборот підприємств оптової торгівлі становив 2322,2 млрд грн, у 2018 р. і 2017 р. він склав відповідно 2215,4 млрд грн і 1908,7 млрд грн.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сучасний український оптовий ринок характеризується наявністю великої кількості оптових структур усіх форм власності, а також характерними на них є виникнення дебіторської заборгованості про, що в своїх працях обговорює коло науковців. В. Я. Куклішина та В. Я. Плаксієнко досліджують особливості обліку розрахунків з постачальниками на підприємстві, а також особливу увагу звертають на розрахунки між оптовими підприємствами [3]. М. Т. Теловата та О. В. Петраковська досліджують синтетичний та аналітичний облік розрахунків з дебіторами [4]. Дослідженням напрямків удосконалення розрахунків з постачальниками та покупцями займався Телятник М. В. [5]. Є. Ю. Шара, І. Є. Соколовська-Гонтаренко в навчальному посібнику наводять багато практичних прикладів та наводять проблеми в обліку розрахунків з дебіторами [6]. Значний інтерес до питання дослідження свідчить про актуальність статті.

Мета статті. Дослідження проблем обліку дебіторської заборгованості на підприємствах оптової торгівлі та пошук шляхів її погашення.

Виклад основного матеріалу. Основним документом, що регулює порядок визнання, оцінки та відображення в обліку є П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість», яким передбачено, що дебіторська заборгованість є сумою заборгованості дебіторів на певну дату, а дебіторами, в свою чергу, визнаються юридичні та фізичні особи, які внаслідок минулих подій заборгували підприємству певні суми грошових коштів, їх еквівалентів або інших активів [1].

Повне розуміння поняття дебіторська заборгованість передбачає детальний розгляд не лише процесу її виникнення (подій, що це спричинили), а й подальшого визнання та оцінки в обліку. Сам процес визнання на сьогодні залишається проблемним, так дебіторська заборгованість визнається активом, якщо існує ймовірність отримання підприємством майбутніх економічних вигод та може бути достовірно визначена її сума.

Для обліку дебіторської заборгованості використовуються приймально здавальні акти із зазначенням номера накладної, дати оформлення, номера та дати договору, назви і реквізитів замовника, одиниць виміру, кількості, оптової ціни та вартості продукції. Форма та порядок розрахунків з покупцями і замовниками за відвантажену їм продукцію та виконані роботи визначаються заздалегідь, за укладеними договорами.

Оформляється виникнення дебіторської заборгованості транспортними документами на відвантаження продукції, актами виконаних робіт і платіжними документами.

Аналітичний облік розрахунків із покупцями та замовниками ведеться у Відомості 3.1 за кожним покупцем і замовником, за кожним наданим до оплати рахунком. Підсумкові суми Відомості 3.1 за кредитом рахунку 36 «Розрахунки з покупцями та замовниками» записуються в Журнал 3 «Облік розрахунків, довгострокових і поточних зобов'язань» [6].

Розпочинаючи розробку плану організації документування обліку розрахунків з постачальниками і підрядниками, рекомендуємо скласти перелік господарських операцій підприємства та чітко уявляти організаційну структуру підприємства та кількість залучених для обліку та контролю посадових осіб, оскільки існують певні особливості в діяльності кожного підприємства.

Надходження товарів від постачальників оформляється товарно-транспортною накладною (ТТН), податковою накладною, або рахунком-фактурою, вантажною митною декларацією тощо. Приймання товарно-матеріальних цінностей, наприклад, виробничих запасів, що надійшли на склад, оформляється прибутковим ордером (ф. № М-4). Якщо, при прийманні товарно-матеріальних цінностей виявлені кількісні або якісні розбіжності з даними товаросупровідних документів постачальника, необхідно скласти акт приймання матеріалів (ф. № 2 М-7) [4].

Постачальник на відвантажену продукцію виписує товарні та платіжні документи, передає їх банку і направляє покупцю, тобто підприємству.

На етапі підсумкового обліку – інформація із журналів та відомостей потрапляє у Головну книгу, де вона узагальнюється на синтетичних рахунках. На цьому етапі між даними синтетичного (журнали і Головна книга) та аналітичного обліку (відомості та картки за кожним окремим рахунком, оборотні відомості до них) проводиться взаємна перевірка, після якої можна скласти Баланс (звіт про фінансовий стан) досліджуваного підприємства.

Для відображення поточних розрахунків з покупцями та замовниками за відвантажену продукцію (товари), виконані роботи, надані послуги застосовують такі субрахунки до рахунку 36 «Розрахунки з

покупцями та замовниками»: 361 «Розрахунки з вітчизняними покупцями»; 362 «Розрахунки з іноземними покупцями».

Залишок на рахунок 36 характеризує наявність заборгованості покупців та замовників за отриману ними продукцію (товари, роботи, послуги). Рахунок 36 – активний, балансовий, за дебетом відображають продажну вартість реалізованої продукції, товарів, виконаних робіт, наданих послуг (у тому числі на виконання бартерних контрактів), яка включає податок на додану вартість, акцизний податок та інші податки, збори (обов'язкові платежі), що підлягають перерахуванню до бюджету та позабюджетних фондів і включені до вартості реалізації. За кредитом – суму платежів, які надійшли на рахунки підприємства в банківських установах, в касу та інші види розрахунків [6].

Сальдо рахунку 36 дебетове, показує заборгованість покупців та замовників за одержану продукцію, товари, роботи, послуги і відображається (з врахуванням коригування на суму резерву сумнівних боргів) в другому розділі активу балансу у складі оборотних активів. Особливістю цього рахунку є те, що він не може мати кредитового сальдо, тобто, якщо продукція не відвантажена, підприємство-продавець отримало попередню оплату (аванс). Для обліку отриманих авансів призначено інший рахунок, а саме 681 «Розрахунки за авансами одержаними».

Висновки. Проведений аналіз стану ринку оптової торгівлі в Україні показав, що у 2019 році в Україні оптовий товарооборот підприємств оптової торгівлі становив 2322,2 млрд грн, у 2018 році і 2017 році він склав відповідно 2215,4 млрд грн і 1908,7 млрд грн, за рахунок вітчизняних виробників формується оптовий ринок також майже по всіх товарних групах спостерігається збільшення обсягу продажу товарів українського виробництва.

Узагальнюючи зазначене, потрібно відмітити, що організація первинного, аналітичного та синтетичного обліку на всіх підприємствах оптової торгівлі відіграє визначальну роль, оскільки у подальшому сприятиме забезпеченню прозорості та достовірної інформації про розрахунки з постачальниками і підрядниками, про стан погашення заборгованості перед ними, а це, в свою чергу буде відображено у фінансовій звітності для внутрішніх і зовнішніх користувачів, використано для аналізу фінансово-господарської діяльності, контролю розрахунків тощо.

Література

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 13 «Фінансові інструменти». URL: [http://www/zakon.rada.gov.ua](http://www.zakon.rada.gov.ua). (дата звернення: 28.11.2021).
2. Офіційний сайт Державної служби статистики URL: <http://www.ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 28.11.2021).
3. Плаксієнко В. Я., Кукльшина В. Я. Особливості облікового відображення розрахунків з постачальниками на підприємстві. URL: http://nauka.com/11_NPE_2014/Economics (дата звернення: 28.11.2021).
4. Теловата М. Т. Фінансовий облік-1 (у схемах і таблицях). Ч. 1] : навч. посіб. / М. Т. Теловата, О. В. Петраковська ; за заг. ред. М. Т. Теловатої. Київ : Інтердрук, 2019. 217 с.
5. Телятник М. В. Напрями удосконалення розрахунків з постачальниками та покупцями. Вісник бізнесу і менеджменту. ХНТУСГ. 2018. № 2. С. 61–62.
6. Шара Є. Ю. Фінансовий облік II: навч. посібник / Є. Ю. Шара, І. Є. Соколовська-Гонтаренко; Держ. фіскальна служба України, Нац. ун-т Держ. податкової служби України. Київ : ЦУЛ, 2016. 308 с.

Плікус І. Й.
Сумський державний університет,
м. Суми

ЗВІТУВАННЯ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ ЗА МСФЗ В УМОВАХ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

Актуальність дослідження. Глобалізаційні економічні процеси безпосередньо впливають на систему фінансового звітування. Найбільше це проявляється у вигляді міжнародної конвергенції національних систем обліку, що зумовлено розширенням діяльності суб'єктів господарювання за